

‘We spraken een stel waarvan de man dacht dat hij de pil moest slikken’

HUISARTSEN HEBBEN NIET ALTIJD GELEGENHEID OM RUSTIG MET PATIËNTEN OVER ANTICONCEPTIE EN KINDERWENS TE PRATEN. KUNNEN DOKTERSASSISTENTEN DAAR EEN GROTERE ROL IN SPELEN? DE NVDA EN EXPERTISECENTRUM RUTGERS DEDEN ONDERZOEK.

TEKST EN FOTO'S: HUGO PINKSTERBOER

“Wij wilden samen met de NVDA uitzoeken wat doktersassistenten kunnen betekenen op het gebied van kinderwens, anticonceptie en preventie van onbedoelde zwangerschappen. Vinden ze dit tot hun taak behoren, hebben ze de ambitie om het op te pakken, kennen ze de scholingsmogelijkheden, zien ze belemmeringen?”

Dat zegt Nilüfer Gürses, projectleider van het onderzoek, waaraan ruim 250 doktersassistenten deelnamen. ‘Dat was meer dan we hadden gedacht en daar waren we heel blij mee.’

gratis voor jongeren tot 21 jaar. Maar onder sociaal kwetsbare groepen en nieuwkomers ligt dat anders. Het gaat dan om mensen die niet goed weten waar ze informatie kunnen vinden of die problemen hebben met de taal. Bij hen is met goede voorlichting en begeleiding winst te boeken.’

‘Zeker met een eigen spreekuur heb je als doktersassistent meer de tijd om met patiënten in gesprek te gaan,’ zegt Marieke Post, lid van de NVDA-expertgroep seksuele gezondheid. Je kunt ze dan op je gemak uitleg geven. We weten uit ervaring dat mensen die beter geïnformeerd ook betere anticonceptiegebruikers zijn. Ze zijn gemotiveerder en ze maken minder fouten. En dat er fouten gemaakt worden, dat weten we ook uit ervaring. We spraken een stel waarvan de man dacht dat hij de pil moest slikken, en dan alleen voordat ze seks hadden.’

Veel mensen zijn ook niet bekend met andere vormen van anticonceptie, dus de rode koffer met alle bekende anticonceptiemiddelen is een belangrijke tool. ‘De pil en het condoom kennen ze vaak wel, maar over andere middelen zijn veel misverstanden,’ stelt Marieke. ‘Spiraaltjes zouden er spontaan uit kunnen vallen, bijvoorbeeld. Als assistent kun je daar uitleg over geven en mensen verwijzen naar betrouwbare websites.’

“ALS DOKTERSASSISTENT HEB JE MEER TIJD OM IN GESPREK TE GAAN”

Dat voorlichting op dit gebied belangrijk is, lijkt duidelijk. ‘Het aantal tienerzwangerschappen, abortussen en tienerouderschap is de laatste jaren sterk afgenomen,’ vertelt Nilüfer. ‘Er is goede voorlichting en anticonceptie is makkelijk verkrijgbaar en bovendien

Uit het onderzoek van NVDA en Rutgers

blijkt dat driekwart van de doktersassistenten vaker gesprekken over gezinsplanning en anticonceptie wil voeren en betere ondersteuning wil bieden. Een kwart wil ook groepsvoorlichting over anticonceptie geven. Of dit ook echt gaat lukken is niet altijd zeker, vanwege tijdgebrek, werkdruk en te weinig personeel. Ook zijn er huisartsen die voorlichting over anticonceptie en kindwens liever zelf doen, en er zijn praktijken waar een geschikte ruimte voor een eigen spreekuur ontbreekt. Een op de vijf deelnemers aan het onderzoek noemt onvoldoende deskundigheid, scholing en ervaring als een belemmering.

Nilüfer: ‘Een meerderheid van de doktersassistenten heeft behoefte aan meer kennis over gevoeligheden rondom kindwens en anticonceptie bij culturele en religieuze groepen. Ook wil meer dan de helft meer informatie over geschikte hulpmiddelen in de praktijk en een scholing over gespreksvoering.’

“ NILÜFER:
BEHOEFTE AAN
MEER KENNIS ”

Bijna zeventig procent van de deelnemers voert al weleens gesprekken over kindwens en anticonceptie. Nog geen tien procent heeft hier een eigen spreekuur voor. ‘Zo’n spreekuur geeft extra dimensie aan je baan,’ weet Marieke Post uit ervaring. ‘Patiënten spreken vaak vrijuit, omdat ze een doktersassistent als laagdrempeliger zien dan de huisarts. Je bent gemakkelijker te benaderen. En zelf kun je zaken rond anticonceptie en soa’s terloops aankaarten als je bijvoorbeeld een uitstrijkje maakt of bij patiënten met een blaasontsteking. Dan vraag je bijvoorbeeld of ze weten dat zo’n blaasontsteking ook op een soa kan wijzen.’

Een spreekuur maakt het ook mogelijk om de partner in het gesprek mee te nemen. Nilüfer: ‘Vaak worden deze gesprekken alleen met vrouwen gevoerd, terwijl het bij anticonceptie om een gedeelde verantwoordelijkheid gaat. Dat betekent bijvoorbeeld ook mee-

“ MARIEKE:
EXTRA DIMENSIE
AAN JE BAAN ”

denken over de keuze voor een methode en meebetalen aan de kosten. Dat vergroot de motivatie en de kans op goed gebruik.’ Als je als assistent zo’n spreekuur hebt, zingt dat rond. Patiënten vertellen het aan hun vrienden en familie. ‘En dan komen er dus mensen die bij een bloeddrukmeting zeggen dat ze eigenlijk ook nog iets anders willen vragen... Het is goed voor je relatie met je patiënten en veel assistenten vinden de gesprekken ook inhoudelijk heel bevredigend,’ vertelt Marieke. ‘Sommigen moeten wel even ergens doorheen, bijvoorbeeld omdat ze gêne voelen of bang zijn dat ze te nieuwsgierig lijken. Maar patiënten vinden het juist fijn als ze eindelijk open over deze onderwerpen kunnen praten.’

Het moet natuurlijk wel kunnen, je gaat geen spreekuur doen als er daardoor niemand aan de telefoon zit. Nilüfer: ‘We denken dat eigen spreekuren het beroep van doktersassistent aantrekkelijker kan maken, maar dat is geen oplossing voor de korte termijn.’ En hoe ga je om met een werkgever die niet honderd procent achter zo’n spreekuur staat? ‘Maak een goede analyse van wat het de huisarts en de praktijk kan opleveren: positieve patiëntervaringen, gemotiveerde assistenten, minder tijdsdruk voor de artsen. En laat dan ook zien dat je je spreekuur kunt plannen op een tijdstip dat het rustig is aan de telefoon.’ •

HET ONDERZOEK VAN NVDA EN RUTGERS IS TE VINDEN OP [NVDA.NL](http://nvda.nl). WIL JE MEER INFORMATIE KIJK DAN OP [SEKSINDEPRAKTIJK.NL](http://seksindep praktijk.nl), [ZANZU.NL](http://zanzu.nl) OF [SEKSUALITEIT.NL](http://seksualiteit.nl)

Rutgers en Soa-aids Nederland bieden e-learnings, zoals een basiscursus anticonceptie, maar ook één over cultuursensitief werken. Ook kun je een bijscholing of cursus aanvragen. De opleiding Seksuele gezondheid in de huisartsenpraktijk van NVDA en Soa Aids Nederland gaat volgend jaar weer van start. Kijk op nvda.nl/seksuelegezondheid voor meer informatie.